

Agency (Israel Security Agency-ISA). According to the decision of the court and the Government, the personal data of people should not have been preserved and used for purposes other than to prevent the chain of the virus infection.

Such extraordinary measures, taken at the very beginning of the spread of coronavirus infection, helped to significantly reduce the rate of spread of the virus and interrupt its shedding chain. European countries have also tightened measures to combat the spread of coronavirus infection — states of emergency were imposed in Italy, France, England, Spain, Hungary, Slovakia, the Czech Republic and Serbia.

Recommendations have been adopted by the European Union for the use of modern information collection technologies to combat the virus. With mobile applications that use anonymous mobility data, warnings have been sent and contact with infected people was prevented to help limit the spread of COVID-19 [4].

The Regulation on the Protection of Individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data is the General Data Protection Regulation 2018 (GDPR).

In the Ukraine, some legislative acts have also been amended. For violation of quarantine rules and not observance of sanitary rules, administrative or criminal punishment is provided in the form of a fine or imprisonment for a period of 6 months to 8 years [5].

As of January 2021, 76 thousand protocols were issued in the Ukraine for violation of quarantine rules with a total population of 43.6 million people. Also, the Ministry of Healthcare of Ukraine was instructed to ensure the introduction into industrial operation of the electronic integrated system of watch of diseases in terms of accounting and registration suspicious and confirmed cases of coronavirus infection.

Australian authorities, to track, observe social distancing in the context of the COVID-19 pandemic (coronavirus infection), use the geolocation of the phone. To track the movement and congestion of people in the cities of Sydney and Melbourne data from transport applications and CCTV cameras installed in cities are used [6]. The legal act of using these measures is the law on biosafety [7].

Thus, it can be seen that in order to combat the spread of coronavirus infection, to identify and to stop its distribution chain, some countries in emergency situations have

adopted strict legal restrictions in the legislation. Advanced technologies of criminalistic surveillance and gathering information, which are commonly used to combat crime and terrorism, have also been used to do so.

The effectiveness of such measures depends largely on the openness of the State to its citizens, in explaining the need to take appropriate measures, as well as the civil responsibility of citizens.

It is important to note that the collection of personal information should be conducted in strict accordance with the law and legal acts of storing and using personal information such as GDPR. Data obtained by “forensic intelligence” should be used to interrupt the chain of infection and not in any case — for actions unrelated to this task.

References

1. Olivier Ribaux, Frank Crispino & Claude Roux (2015) Forensic intelligence: deregulation or return to the roots of forensic science? Australian Journal of Forensic Sciences, 47:1, 61—71 [in English], DOI: 10.1080/00450618.2014.906656.
2. Regulations on special powers to deal with the new coronavirus (temporary order) (restriction of activities and additional provisions), 2020 Israeli legislation [in Hebrew]. URL: <https://www.gov.il/he/departments/faq/corona-legislation> (date of treatment: 11.02.2021).
3. Code of Criminal Procedure, Article No. 218, as amended in 1977. The spread of life-threatening diseases. Israeli legislation [in Hebrew]. URL: https://www.nevo.co.il/law_html/law01/073_002.htm#Seif192 (date of treatment: 11.02.2021).
4. Guidance on Apps supporting the fight against COVID 19 pandemic in relation to data protection (2020/C 124 I/01) URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020XC0417%2808%29> (date of treatment: 11.02.2021).
5. On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Aimed at Preventing the Occurrence and Spread of Coronavirus Disease (COVID-19) 2020 Law of Ukraine [in Ukrainian]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/530-20#n9> (date of treatment: 11.02.2021).
6. Ben Grubb, Mobile Phone Location Data Used to Track Australians' Movements During Coronavirus Crisis, Sydney Morning Herald (Apr. 5, 2020), [in English]. URL: <https://www.smh.com.au/technology/mobile-phone-location-data-used-to-track-australians-movements-during-coronavirus-crisis-20200404-p54h09.html> (date of treatment: 13.02.2021).
7. Biosecurity Act 2015 (Cth) s 51(1), [in English]. URL: https://classic.austlii.edu.au/au/legis/cth/consol_act/ba2015156/s51.html (date of treatment: 11.02.2021).

А. О. Полянський,

кандидат юридичних наук, доцент, завідувач лабораторії теоретичних досліджень, редакційно-видавничої та науково-методичної діяльності ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокариуса», м. Харків, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1684-7567>, e-mail: anton_polianskyi@ukr.net

С. Г. Гаспарян,

кандидат юридичних наук, провідний науковий співробітник ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокариуса», м. Харків, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1050-8292>, e-mail: femida2015@ukr.net

ЩОДО ПИТАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ СПІВРОБІТНИКІВ СУДОВО-ЕКСПЕРТНИХ УСТАНОВ УКРАЇНИ

Анотація. Розглянуто актуальні проблеми професійної культури судових експертів. Підкреслено, що для співробітників цих установ наявність високого рівня

професійної культури є необхідною умовою якісного виконання професійних обов'язків.

Ключові слова: культура, судово-експертні установи, судові експерти.

Abstract. *Issues of professional culture formation of employees of forensic science institutions of Ukraine are revealed. It is determined that based on the modern needs of forensic science institutions of Ukraine, professional orientation of their employees, relevance is the formation of all components of professional culture. It is concluded that for the employees of these institution staff the availability of a high level of professional culture is a necessary condition for quality performance of professional duties.*

Keywords: *culture, forensic science institutions, forensic experts.*

Аннотация. *Рассмотрены актуальные проблемы профессиональной культуры судебных экспертов. Подчеркнуто, что для сотрудников этих учреждений наличие высокого уровня профессиональной культуры является необходимым условием качественного исполнения ими профессиональных обязанностей.*

Ключевые слова: *культура, судебно-экспертные учреждения, судебные эксперты.*

У системі суспільних відносин культура посідає чільне місце, оскільки відіграє значну роль у процесі становлення та розвитку особистості людини. На сучасному етапі розвитку суспільства можна назвати безліч професій і сфер докладання творчих зусиль особистості, однак все ґрунтується на культурній та освіченій людині. Не є винятком сформованість відповідного рівня культури у співробітників судово-експертних установ України.

Культура — це життєва та потужна рушійна сила суспільства: історія, традиції поколінь, мистецтво, самобутність і самоідентичність народу. Культура є важливою складовою кожної людини та суспільства загалом, культура протягом існування людства поліпшує якість життя, концентрує соціальний досвід поколінь, накопичує знання про навколишній світ, дає змогу прогресувати. Система культури — це живий процес, який постійно рухається, розвивається, змінюється та накопичує безцінну скарбницю цінностей і традицій.

Поняття «культура» є фундаментальним, його дослідженню приділяють увагу філософи, аксіологи, соціологи, історики, культурологи, психологи, юристи.

Крім того, термін «культура» можна розглядати в широкому та вузькому сенсах: у першому випадку культура визначає специфіку людського існування у світі й усе, що із цим пов'язане; у другому — це сфера духовного життя людей. Що стосується внутрішнього змісту, то культура є процесом розвитку самої людини як суспільної істоти, цілісної та гармонійної особистості, способом її існування, мірою її індивідуальної, моральної, естетичної та фізичної досконалості. Слід також зазначити, що в широкому сенсі культура є специфічною, генетично неспадковою сукупністю засобів, способів, форм, зразків і орієнтирів взаємодії людей із середовищем їхнього існування, яке вони створюють у процесі спільного життя для підтримання певних структур діяльності та спілкування.

Культура є основою розвитку людської індивідуальності, вона втілює загальнолюдські цілі й устремління,

тобто вселюдський сенс. Незалежно від ставлення до проблеми культури, практично всі дослідники зазначають, що культура характеризує життєдіяльність особистості, групи та суспільства загалом; вона є специфічним способом буття людини, має свої просторово-часові межі. Вона розкривається через особливості поведінки, свідомості та діяльності людини так само, як і через речі, предмети, твори мистецтва, знаряддя праці, мовні форми, символи та знаки.

У межах загальної культури особи як носія різноманітних соціальних цінностей та учасника широкого кола суспільних відносин виокремлюють такі структурні компоненти, як економічна, політична, етична, психологічна, інтелектуальна, інформаційна, правова та інші види культури, які є певними спектрами розуміння загальної культури.

Виходячи із сучасних потреб діяльності судово-експертних установ України, професійної спрямованості роботи наукових співробітників та судових експертів, актуальною є безпосередня сформованість усіх компонентів професійної культури.

Зазначимо, що відповідно до ст. 1 Закону України «Про судову експертизу», судово експертиза — це дослідження на основі спеціальних знань у галузі науки, техніки, мистецтва, ремесла тощо об'єктів, явищ і процесів з метою надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду. Отже, судовими експертами можуть бути особи, які мають необхідні знання для надання висновку з досліджуваних питань. Судовими експертами державних спеціалізованих установ можуть бути фахівці, які мають відповідну вищу освіту, освітньо-кваліфікаційний рівень не нижче спеціаліста, пройшли відповідну підготовку та здобули кваліфікацію судового експерта з певної спеціальності [1].

На сучасному етапі багато досліджень присвячено питанням умов формування професійної культури, її складових, але водночас простежується відсутність єдиного підходу до тлумачення терміна «професійна культура». Основні теоретичні розробки з цього питання представлені у працях С. Арутюнова, Ю. Бромлея, І. Зарецької, І. Ісаєва, Г. Спіциної, В. Гриньової, О. Угровецького, С. Ісаєнка, Є. Клементьєва, Є. Климова, Л. Когана, Г. Кочетова, Н. Крилової, І. Моделя, В. Сластьоніна, Ф. Щербака, О. Скакун та ін.

Професійна культура базується на елементах загальної культури, але відрізняється завдяки виконуваним завданням та функціями співробітників судово-експертних установ України. Професійна культура містить знання, уміння, навички, без яких фахівець не здатен професійно виконувати покладені на нього обов'язки. У такому разі це стосується й наукових співробітників і судових експертів судово-експертних установ, на яких покладено виконання судових експертиз.

Підвищені вимоги до рівня професійної культури та свідомості юристів завжди спостерігалася у поглядах науковців, державних діячів, представників громадських об'єднань, набуваючи свого обґрунтування у складності тих завдань, які постають перед юристами та від

ефективності вирішення яких залежать перспективи розвитку суспільства.

Відповідно до ст. 3 Закону України «Про судову експертизу» судово-експертну діяльність здійснюють на принципах законності, незалежності, об'єктивності й повноти дослідження [1]. Зазначимо, що судовому експерту заборонено використовувати свої повноваження з метою отримання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки та пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб.

Співробітники судово-експертних установ України є носіями культурних цінностей у сфері права та своїми діями, прийнятими рішеннями, характером поведінки впроваджують не просто культуру, а цілу низку правових цінностей, що перебувають під охороною права.

Вважаємо, що професійна культура забезпечує необхідний рівень виконання професійних функцій і можливість подальшого постійного саморозвитку та само-

вдосконалення. Вона виявляється через єдність особистісних і професійних якостей кожної особистості, рівень знань у певній галузі та фахові компетенції, що сприяє соціальному й духовному розвитку.

Сьогодні актуальною є потреба у вивченні, визначенні й аналізі комплексу якостей, які формуються у співробітників судово-експертних установ на початку їхньої професійної діяльності та вдосконалюються, застосовуються й реалізуються в подальшій роботі у сфері судової експертизи та криміналістики.

Отже, для співробітників судово-експертних установ України наявність високого рівня професійної культури є базовою передумовою якісного виконання професійних обов'язків.

Список використаної літератури

1. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-ХІІ (зі змін. та допов.) // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1994. № 28. Ст. 232.

О. С. Саїнчин,

доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри галузевого права Херсонського державного університету,
м. Одеса, Україна,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0243-7524>, e-mail: sainshin@ukr.net

В. К. Барвенко,

кандидат юридичних наук, суддя Комінтернівського районного суду Одеської обл., м. Одеса, Україна,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5220-6164>, e-mail: vita-bavariamunhen@gmail.com

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРИЗНАЧЕННЯ ЕКСПЕРТНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ЗЛОЧИНІВ

Анотація. Розвиток наукових і технічних знань розширює спектр судових експертиз, які може призначити слідчий під час досудового розслідування злочинів проти довкілля (зокрема, порушення правил охорони вод). Зосереджено увагу на можливостях експертиз, які найчастіше проводять у кримінальному провадженні.

Ключові слова: екологічні злочини, розслідування, експертизи та їх види.

Abstract. The development of scientific and technical knowledge expands the range of forensic examinations that can be appointed by the investigator during pre-trial investigation of crimes against environment, including violations of water protection rules. Attention is drawn to capabilities of those forensic examinations which are most often conducted in criminal proceedings.

Keywords: environmental crimes, investigation, forensic examinations and their types.

Аннотация. Развитие научных и технических знаний расширяет спектр судебных экспертиз, которые может назначить следователь во время досудебного расследования преступлений против окружающей среды (в том числе, нарушения правил охраны вод). Сосредоточено внимание на возможностях экспертиз, которые чаще всего проводят в уголовном производстве.

Ключевые слова: экологические преступления, расследование, экспертизы и их виды.

Ефективною формою використання спеціальних знань під час розслідування злочинів проти довкілля (зокрема, порушення правил охорони вод) є судова експертиза.

Залучення експерта, призначення та проведення експертизи має відбуватися за матеріалами кримінального провадження щодо екологічних злочинів лише тоді, коли є необхідність за допомогою висновку експерта встановити обставини та наслідки злочину проти довкілля та винну особу. Закон не передбачає призначення експертизи для вирішення питань, що потребують спеціальних знань, які не виходять за межі професійної підготовки слідчого або прокурора, тобто, для вирішення питань правового характеру. Ст. 242 Кримінально-процесуального кодексу України (далі — КПК) передбачає, що не допускається проведення експертизи для з'ясування питань права [1]. На думку М. Г. Щербаковського, така норма є суттєвим нововведенням, дотепер точиться дискусія про можливість призначення так званих правових експертиз, що певною мірою корелюється з Конституцією України [2, с. 366; 3].

У КПК України можна побачити певні суперечності й неточності в питаннях регламентування судово-експертних досліджень. Наприклад, у гл. 20 законодавець використав термін «залучення експерта», до якого можуть вдаватися як сторона обвинувачення, так і сторона захисту. Водночас, в інших розділах використано термін «призначення експертизи» (зокрема, у ч. 7 ст. 69, ч. 1 ст. 245, ч. 3 ст. 358, ст. 486 КПК). Зазначено, що у ст. 243 КПК «Порядок залучення експерта» ідеться про можливість залучення експерта, а не про порядок реалізації цієї можливості. Законодавець навіть не визначився з назвою процесуального документа, який мають складати учасники кримінального провадження.